

Handläggare
Ewa Norrström
Avdelningen styrning och kvalitet

Diarienummer
2017UTN/0044

Utbildningsnämnden

Redovisning av betänkandet Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera SOU 2016:94

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns

Beslutsnivå

Utbildningsnämnden

Bakgrund

Utbildningsnämnden beslutade 2017-02-09 § 14 att förvaltningen får i uppdrag att återkomma till utbildningsnämnden med redovisning och dragning utifrån betänkandet och även beakta det som framkommit i förstudien som gjordes i Värmdö Kommun oktober 2015 av Oxford Research, Förstudie om olovlig och oroväckande skolfrånvaro.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning av SOU 2016:94

Utredningens uppdrag syftar att säkerställa alla elevers rätt till en likvärdig utbildning.¹ Enligt direktivet ska utredningen kartlägga långvarig och återkommande giltig och ogiltig frånvaro i bl.a. grundskolan och grundsärskolan. Utredningen ska analysera orsakerna till långvarig eller ofta förekommande frånvaro, föreslå hur arbetet med närvarofrämjande åtgärder kan bedrivas och föreslå nödvändiga författningsändringar.

Utredningens förslag utgår från kända riskfaktorer och från de brister på systemnivå som identifierats i utredningen. Förslagen syftar till att skolorna ska uppmärksamma och agera på en elevs frånvaro på ett tidigare stadium än vad som sker idag och att ge hemkommunen bättre förutsättningar att agera vid problematisk frånvaro samt att bidra till en bättre skolmiljö med ökad skolnärvaro.²

De förslag utredningen lägger gällande ändringar i skollagen, skolförordningen och läroplan för respektive skolform. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2018. Närmare redogörelse av innehållet i förslagen finns i bilaga presentation.

¹ SOU 2016:94 *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera*.

² Med problematisk frånvaro avses frånvaro i sådan omfattning att frånvaron riskerar att ha negativ inverkan på elevens utveckling mot utbildningens mål.

Diarienummer
2017UTN/0044

Sammanfattning av förstudie om olovlig och oroväckande skolfrånvaro

Värmdö kommun initierade 2015 ett arbete kring olovlig och oroväckande skolfrånvaro genom att beställa en förstudie som skulle öka kunskapen om den olovliga och oroväckande skolfrånvaron.³ Förstudien skulle belysa den problematik som fanns kring skolfrånvaron samt ta fram förslag till förbättringar. Förstudien skulle även beskriva hur hanteringen av frånvaron såg ut bland berörda aktörer (skola och socialtjänst).

Förstudien och SOU 2016:94 har vissa beröringspunkter i slutsatserna. I likhet med SOU 2016:94 konstateras i förstudien att definitionerna av omfattande frånvaro behöver förtydligas och att alla skolor använder samma definitioner. Skolorna behöver tydligare rutiner för dokumentation i ärenden om frånvaro. Vidare behöver det tydliggöras när och hur skolorna anmäler omfattande frånvaro till huvudmannen. Slutligen behöver kommunen stärka samverkan mellan aktörer som kan behöva vara delaktiga i arbetet kring elever med omfattande frånvaro.

Flera åtgärder har vidtagits efter förstudien, bl. a. fördjupad samverkan, uppföljning inom ramen för internkontroll, förslag till reviderade riktlinjer, rutin för hantering av anmälningar till hemkommunen har justerats, en vägledande åtgärdstrappa har tagits fram inom ramen för BUS (Samverkan kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd). Utvecklingsarbeten pågår såsom projektet ”Tillbaka till skolan” med ett mobilt skolteam i samverkan med socialtjänsten, byggande av systemstöd för utredning och anmälan av frånvaro samt ramar för uppföljning av frånvaro inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Presentation	Bilaggs

Pia Andersen
Chef kultur- och utbildningssektorn

Anna Boman
Chef avdelning styrning och kvalitet

³ Förstudie om olovlig och oroväckande skolfrånvaro i Värmdö kommun, Oxford Research, oktober 2015.

Utbildningsnämnden

Saknad! SOU 2016:94

Utbildningsnämnden 2017-05-18

Identifierade brister

- Det finns brister i skolans och elevhälsans närvarofrämjande arbete och i arbetet med att förebygga frånvaro. Arbetet inriktas främst på åtgärder när frånvaron väl är ett faktum.
- Det finns brister i närvaroregistrering vilket innebär att frånvaro inte upptäcks eller upptäcks för sent.
- Det finns brister i uppföljning och analys av frånvaro vilket leder till att man ofta reagerar för sent på frånvaron.
- Det finns bristande kunskap om vad som främjar närvaro.
- Det förekommer brister i kartläggningen av orsakerna till frånvaro vilket leder till att det finns risk för att rätt åtgärder inte vidtas.
- Det finns brister i samverkan mellan olika aktörer.

Sammanfattning av innehållet i utredningens förslag

- Rektors, huvudmannens och hemkommunens ansvar för att vidta åtgärder för elever med problematisk frånvaro tydliggörs.
- En utredning av orsakerna till frånvaron ska göras skyndsamt. Rektor ska ansvara för att en sådan utredning sker samt för att åtgärder vidtas. De åtgärder som vidtas ska dokumenteras. Rektor ansvarar för att sådan dokumentation görs.
- Samråd ska ske med eleven och elevens vårdnadshavare. Samråd ska även ske med elevhälsan.
- Rektor ska se till att ärenden som gäller problematisk frånvaro snarast anmälas till huvudmannen.
- När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en annan huvudman än hemkommunen eller har problematisk frånvaro ska både offentliga och enskilda huvudmän lämna uppgift om detta till hemkommunen.

- Hemkommunen ska i frågor som rör elever med problematisk frånvaro samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.
- Skolarbetet ska förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar.
- Studie- och yrkesvägledaren, eller den person som fullgör dennes uppgifter ska uppmärksamma elever med problematisk frånvaro och informera och vägleda dessa elever inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen.
- En systematisk överlämning ska ske när elever övergår från en skolenhet till en annan skolenhet inom skolformen eller mellan skolformerna. Läraren ska vid övergångar mellan skolor och skolformer särskilt uppmärksamma elever med problematisk frånvaro.
- I likhet med terminsbetyget ska omfattningen av elevens ogiltiga frånvaro redovisas i elevens avgångsintyg.

Utredningens bedömningar

- Allmänna råd
- Samla in och redovisa nationell statistik
- Nationell elevskyddsombudsutbildning
- Förbättra arbetet på skolor gällande SKA för att främja närvaro och förebygga frånvaro
- Utredningar bör genomföras för att föreslå åtgärder för att öka elevernas tillgång till SYV respektive hur elevhälsans främjande och förebyggande samt åtgärdande arbete kan konkretiseras
- Skolinspektionen bör ges uppdraget att kvalitetsgranska skolors närvaroarbete

Pågående arbeten

- Reviderade riktlinjer.
- Uppdatering av rutiner för Schoolsoft.
- Skapande av systemstöd för utredning och anmälan av frånvaro.
- "Tillbaka till skolan" projekt som syftar till att skola, socialtjänst och Barn-och Ungdomspsykiatri (BUP) vet hur och när man ska agera vid omfattande frånvaro, att utveckla en nära samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården kring elever med omfattande skolfrånvaro samt att pröva en organisation (ett mobilt skolteam).
- Samtliga grundskolor deltar i IFOUS forsknings- och utvecklingsprogram inkluderande lärmiljöer.
- Struktur för uppföljning av frånvaro inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete.